

CİLT 8, SAYI 2, ŞUBAT 1980

**Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği**

görüş

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) -ŞUBAT 1980

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği

Sahibi ve Sorumlu Neşriyat Müdürü :

**Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı Ali Koçman**

Yazı İşleri Müdürü : T. Güngör Uras

**Adres : Cumhuriyet Cad. Dörtler Ap. 18/2
Elmadağ - İstanbul**

Telefon : 46 24 12

**Görüş'teki yazılar KAYNAK GÖSTERİLEREK
kısmen veya tamamen yayınlanabilir.**

Basıldığı Yer : Nurlan Matbaası - İstanbul

Tel. : 22 73 27 26 46 35

Bu Sayıda

Dernekten Haberler	4
Satacak Malımız mı Var ?	9
KİT'lerde Piyasa Fiyatı Nedir ?	12
Gazete Kağıdı Sorunu	14
Buğday İthal Etmek İstermisiniz ?.....	16
Buğday Önem Kazanıyor	18
Tarımda Ekonomik Üretim Nedir ?	21
Daha Fazla Üretim İçin Tohum	23
Boş Duran Tarlaya Yeni Bir Ürün	25
Tohum Nasıl Gelir ?	27
Patronların «50 Klâsik Özürü»	29

Dernekten Haberler

1. GENEL KURUL TOPLANTISI

TÜSİAD'ın Genel Kurul Toplantısı 25 Ocak 1980 tarihinde İstanbul'da Sheraton Otelinde yapıldı.

4 Haziran 1971 tarihinden bu yana TÜSİAD'ın Yönetim Kurulu Başkanlığı görev ve sorumluluğunu üstlenen Feyyaz Berker ve 6 Ocak 1973 tarihinden beri Yönetim Kurulu üyeliğinde bulunan Bahri Ersöz bu yıl yeni üyelerin yönetimde görev ve sorumluluk üstlenmesi dileğiyle seçimlere katılmayacaklarını belirttiler. Genel Kurul Başkanı Dr. Nejat F. Eczacıbaşı, Yönetim Kurulu Başkanı olarak derneğin kuruluş ve gelişmesindeki olumlu ve büyük katkıları için Feyyaz Berkere teşekkür etti. Bir hatıra plaketi verdi.

Aynı şekilde Bahri Ersöz'e Yönetim Kurulu Üyesi olarak derneğin gelişmesine katkıları için dernek üyeleri adına teşekkürlerini belirtti.

Yapılan seçimler sonucu Yönetim Kurulu şöyle teşekkül etti .

Ali Koçman (Başkan), Rahmi M. Koç (Başkan Yardımcısı), Asım Kocabıyık (Başkan Yardımcısı), Selman Yaşar (Muhasip Üye), Orhan Aker, Ömer Dinçkök, Şakir Eczacıbaşı, Nurettin Koçak, Melih Özakat, Ertuğrul Sosyal.

Yönetim Kurulu Başkanı Ali Koçman, 1943 yılında İstanbul'da doğmuştur. İktisadî ve Ticarî Bilimler Akademisi mezunudur, ayrıca ABD'nde iktisat eğitimi görmüştür. Koçtuğ Grubu Koordinatörüdür.

Yönetim Kurulunun yeni üyelerinden Ömer Dinçkök, 1948 yılında İstanbul'da doğmuştur. Robert Kolejde okumuş, İngiltere'de lisans üstü iktisat ve iş idaresi eğitimi görmüştür. Aksu Fabrikaları T.A.Ş. Murahhas Azasıdır. Evli bir çocuk babasıdır.

Yönetim Kurulunun diğer yeni üyesi Nurettin Koçak, 1931 yılında Hafik'te dünyaya gelmiştir. İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Bölümünü bitirmiştir. Halen Kutlutaş Holding A.Ş. nin Genel Müdürü ve hissedarıdır. Evli, bir kız çocuk babasıdır.

Derneğin diğer organları seçimler sonunda şöyle teşekkül etti:

YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ

Vehbi KOÇ (Onursal Başkan), Nejat F. ECZACIBAŞI (Başkan), Şinasi ERTAN (Başkan Yardımcısı), Şahap KOCATOPÇU (Başkan Yardımcısı), Sakıp SABANCI (Başkan Yardımcısı), Osman BOYNER (Sekreter), Can KIRIÇ (Sekreter), Yılmaz ADIGÜZEL, Necati AKÇAĞLILAR, Haydar AKIN, Rüştü AKIN, Hulki ALİSBAH, Cemal ATAY, Pekin BARAN, Hüseyin BAYRAKTAR, Feyyaz BERKER, Fuat BEZMEN, İbrahim BODUR, Fred BURLA, Mücahit BÜKTAŞ, Ali Rıza ÇARMIKLI, Özer ÇİLLER, Oğuz DAĞDELEN, Tefik ERCAN, İhsan EREZ, Bahri ERSÖZ, Muharrem ESKİYAPAN, İ. Şevki FİGEN, Üzeyir GARİH, Muzaffer GAZİOĞLU, Necmettin GÖKÇE, Nihat GÖKYİĞİT, Erdoğan GÖNÜL, Şadi GÜCÜM, Burhan GÜNERGÜN, Kemal HARAÇÇI, Kadir HASOĞLU, Mehmet HUNTÜRK, Kemal ILICAK, Orhan IŞIK, Jak KAMHİ, Oğuz KARAHAN, Halil KAYA, İnan KIRIÇ, Halis KOMİLİ, Nuh KUŞÇULU, Halit NARİN, Behçet OSMANAĞAOĞLU, Ergün ÖZAKAT, Raşit ÖZSARUHAN, Ahmet ÖZKÖSEOĞLU, Erol SABANCI, Kâmuran SERTEL, Dündar SOYER, Fuat SÜREN, Ayhan ŞAHENK, Mehmet ŞUHUBİ, Fethi TANALAY, Sabri TANIK, Ziya TANSU, Şarık TARA, Sabri ÜLKER, Ferdi VARDARMAN, Mustafa YALMAN, Memduh YAŞA, Selçuk YAŞAR, Mehmet YAZAR, Mazhar ZORLU.

YÖNETİM KURULU YEDEK ÜYELERİ

Şarik TARA, Cem BOYNER, Mehmet HUN-
TÜRK, Necmettin GÖKÇE, Kaya TURGUT.

YÜRÜTME KURULU

Ali KOÇMAN, Rahmi M. KOÇ, Asım KOCABI-
YIK, T. Güngör URAS (Genel Sekreter)

HAYSİYET DİVANI

Hulki ALİSBAH, Refik BEZMEN, İbrahim BO-
DUR.

HAYSİYET DİVANI YEDEK ÜYELERİ

Kemal HARAÇCI, Çetin TOKCAN, Hulusi ÇE-
TİNOĞLU

DENETLEME KURULU

Ahmet BİNBİR, Demir KARAMANCI, Altan SA-
ĞANAK.

DENETLEME KURULU YEDEK ÜYELERİ

İnan KIRAÇ, Üzeyir GARIH, Ali MANSUR.

2. 1980 YILINA GİRERKEN TÜRK EKONOMİSİ ÜZERİNE GENÇ SANAYİCİ VE İŞ ADAMLARININ GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

TÜSİAD'ın Genel Kurul toplantısı nedeniyle her yıl düzenlenen Türk Ekonomisi Üzerine Toplantı bu yıl 26 Ocak 1980 tarihinde Sheraton Otelinde yapılmıştır.

Toplantıda şu konuşmalar yapılmıştır :

Açış Konuşması : Ali KOÇMAN, Koçtuğ İşletmeleri Yöneticisi, İstanbul; TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı «1979 Yılı Sona Ererken Türk Ekonomisi»

Türkiye'de İç Pazarın Yapısal Değişimi : Cem BOYNER, Alboy Ayakkabı Sanayii A.Ş. Yöneticisi, İstanbul.

Kamu Kesiminin Karar ve Uygulamalarının Türk Ekonomisini Yönlendirme Bakımından Önemi Ömer DİNÇKÖK, Aksu Dokuma Fabrikaları Yöneticisi, İstanbul.

Türk Ekonomisinin Dışa Açılması : Ersin FARALYALI, Kısmet Deri Sanayii A.Ş. Yöneticisi, İzmir.

Türk Ekonomisinde Kalkınmanın Finansmanı: Hüsnü ÖZYEĞİN, Pamukbank Yöneticisi, İstanbul.

Yemekli toplantıda ise Prof. Dr. Demir Demirgil, Ekonomik İstikrar Tedbirleri Paketinin 1980 yılında ortaya çıkarabileceği sonuçları açıklayan kısa bir konuşma yapmıştır.

Satacak Malımız mı Var?

- Herr Herbert : «Türkiye tarım ve hayvancılık ürünleri satarak kalkınabilir» demiş...
- Belli niyetleri... Türkiye'yi Avrupa'nın «bostanı», Türkleri «Bahçevan» yapacaklar.
- Mr. Paisley : «Türkiye turizme önem vermelidir» demiş.
- Ohh... Gelsinler güzelim kıyılarımızı paylaşsınlar. Biz de onlara garsonluk yapalım. Üstelik ahlâk diye de birşey kalmasın.
- Mr. Bill Tyler : «Türkiye yabancı uzman şirketlere petrol aramada imkân tanısa en az her yıl 3 milyar dolar petrol faturası ödemekten kurtulur. Kendi petrolünü kendi üretir» demiş.
- Zaten adamların niyeti belli. Osmanlı döneminden beri yeraltı kaynaklarımızı sömürmekten başka birşey düşünmezler...

- **Mr. Murrey :** «Türkiye yabancı sermayenin teknolojik yardımı ile makina imalât sanayiine girebilir» demiş.
- Bizim uluslararası sömürü tekellerinin teknolojisine ihtiyacımız yok. Biz kendimize gerekli millî teknolojiyi kendimiz üretiriz.
- **Bu yıl sanayi ürünü ihracatında biraz kıpırdama var galiba?**
- Geç efendim. Hepsi palavra... Amerikalıya otomobil, Almanya buzdolabı mı satacağız...
- **Ama bir şeyler satmamız lâzım...**
- Efendim bizim sanayileşme modelimiz çarpık. Ağır sanayi dururken işe cikletten başladık... Biz makine yapan makineler yapseydik bakın bugün dünyada yerimiz ne olurdu...

*
**

«Makine yapan makine yapmak» ne güzel bir amaç...

Ama oraya gidinceye kadar «yol üstünde yapılacak» birkaç ufak iş daha yok mu?

- Demir çelik fabrikalarımız % 20 - 60 kapasite ile çalışıyor. Yer altında duran demir cevherini, kömürü çıkaramıyoruz...
- Bakır rezervlerimizin bolluğundan sevinçliyidik. Koskoca bakır tesisimizi kurduk. Piyasada bakır yok...
- Günde beş saat elektrik kesiliyor. 4 yıldır Keban'ın üretimini 2 katına çıkaracak 4 türbünü yerine takamadık.

*
**

— Eee... kardeşim... Sanayiın durumu işte böyle... Bir de devalüasyon yapıyorlar. San-ki satacak malımız mı var?

— Evet var...

Bırakınız «fabrikalar tam kapasite çalışsa», «ihracata dönük sanayiler kurulsa», «şu elektrik işi hal olsa» hayallerini... Bugünkü koşullarda bile Türkiye, sattıklarına ek olarak satacak şeyler bulur...

— 4 milyon ton buğday satabilir. (Sadece bu 800 milyon \$ eder)

— Yaş meyva sebze, domates salçası ihraç edebilir.

— Organize kesilmiş et (canlı hayvan değil) ve et mamulleri satabilir.

— Daha fazla cam ürünü ihraç edebilir.

— Perdelik, makina halısı, kumaş gibi lüks tekstil ürünü ihraç edebilir.

— Konfeksiyon ihraç edebilir.

— Çimento ihraç edebilir.

— Bor ve benzeri kıymetli madenler ihraç edebilir.

KİT'lerde Piyasa Fiyatı Nedir?

Konuyu basitleştirmek için kâğıt misalini ele alalım. Dünya kâğıt fiyatı 1 dolar 70 Türk Lirası döviz kurundan 45 - 50 Türk Lirası. Kâğıt ihtiyacı olanlar, döviz bulsa, ithal etse bu fiyattan kullanacak.

Türkiye'de kâğıdı bir KİT' üretip satıyor. Hükümet diyor ki, kâğıdı tonu 10 bin liradan sat... KİT satıyor... Yıl sonunda 5 milyar lira açık. Bu da bütçeden ödeniyor.

KİT Yöneticisi diyor ki, «bana kâğıdı ucuz sattırdınız zarar ettim. Ödeyin zararı...»

Bu piyasa ekonomisi değildir.

İşin bir de tersine bakalım. Hükümet diyor ki: «KİT'ler fiyatlarını zarar etmiyecek şekilde saptıyacak...»

Zarar etmemek ne demektir? Tüm maliyet unsurlarını fiyata bindirebilirsin. Genel Müdürün beceriksizliğinden işler kötü gitmiş, işletme zarara mı uğramış - bindir fiyata... Geçen parti iktidarının aldığı iş yapmıyan 786 işçinin ücreti ? - bindir fiyata... Fabrika kurulurken teknoloji yanlış seçilmiş - bindir fiyata... Ne çıktı? «Efendim tonu 67 bin lira maliyet - 3 bin lira da kâr koy, açıkla: bizim fiyatımız tonu 70 bin liradır.»

Bu da piyasa ekonomisi değildir.

Yukarıda kâğıt örneği kolay anlaşılır diye verilmiştir. Türkiye'de belki KİT'ler arasında en doğru dürüstü kâğıt işidir. Diğerlerinde durum daha ciddidir.

Örnek mi? İskenderun'un % 40 kapasitede 18 bin fazla işçi ile çalışmasının faturasını «piyasa ekonomisi» mi ödeyebilecek?

Arz ve talepte dengesizlik var ise, belli üretim birimleri ithalat sınırlamalarıyla (döviz yokluğuyla, gümrük yüksekliğiyle veya kota uygulamasıyla) korunuyorsa «piyasa ekonomisi» işlemez.

KİT Ürünü ithal fiyatının üzerinde de satılsa ülkede «Karaborsa» sürer gider...

O zaman da «işte piyasa ekonomisi - piyasa ekonomisi... Bu da işlemiyor» diye şikâyetler duyulur.

Gazete Kâğıdı Sorunu

1980 yılı için Türkiye'de kâğıt talebi şöyle veriliyor :

- 140 Bin ton gazete kâğıdı
- 97 Bin ton yazı ve kitap kâğıdı
- 62 Bin ton paketleme kâğıdı
- 75 Bin ton kraft kağıdı
- 100 Bin ton oluklu mukavva
- 118 Bin ton çeşitli kartonlar
- 4 Bin ton sigara kâğıdı ve diğer özel kâğıtlar.

Türkiye'de 140 bin ton gazete kâğıdı talebinin 113.5 bin tonu 1980 yılında kendi üretimi-mizle karşılanacak, 26.5 bin ton ithal edece-ğiz.

Balıkesir Kâğıt Fabrikasının 1980 Haziranın-da 30 bin ton gazete kâğıdı üretimi ile dev-reye girmesi, 1983 yılında 100 bin tonluk tam kapasiteye erişmesi bekleniyor.

Kastamonuda sigara kağıdı fabrikası yatırı-mı devam ediyor.

1980 yılı Ocak ayında Hükûmet gazete kâğıdındaki sübvansiyonu kaldırdı. Tüm gazetelere kâğıdı kilosu 40 liradan vermeye başladı.

Daha önce durum şöyle idi :

● İç üretimde gazete kâğıdının ortalama maliyeti kiloda 35 lira idi.

● İthalâtda kilo maliyeti 55 lirayı buluyordu. Fakat Hükûmet gazete kâğıdını gazetelere şöyle veriyordu :

● Gazetelere günlük fiili satış miktarları kadarki ihtiyaçları için kilosu 9 lira.

● Gazetelere, fiili satış miktarlarının üzerindeki talepleri için kilosu 18.90 lira.

Böyle olunca aradaki farkı Devlet Baba «sübvansiyon olarak» üstlenme durumunda kalıyordu.

1979 yılında Devlet Baba'nın bu ucuz kâğıt satışının Hazineye yükü 2 milyar lira olarak tahmin edilmektedir.

Gazetelere kâğıt kilosu 40 liradan verilirse ne olur?

16 sayfalık bir gazete 120 gr. kâğıda basıldığına göre sadece 5 liralık kâğıt maliyeti vardır. Mürekkep, baskı, nakliye giderleri ile basılı hale gelmesi 10 lirayı bulur.

Personel giderinin yükü tabî ki baskı sayısına göre değişir. Buna bir de «bayi» payını eklemek gerekir.

Maliyet ile satış fiyatı arasındaki farkı kapıyacak tek kaynak ise «ilân geliridir».

Buğday İthal Etmek İster misiniz?

Biz Türkler bazı şeyleri unutmayız: Viyana önlerinde Türk askeri, Çaldıran'da Türk askeri gibi...

Ama bazı şeyleri de pekçabuk unuturuz. Bugün yılda 16-18 milyon ton buğday üreten Türkiye'nin 1950'de 4 bin ton, 1960'da 8 bin ton, 1970'de 10 bin ton buğday ürettiğini... Aç kalmamak için limanlarda yabancı gemilerden boşalacak, üzerinde el sıkışan resimler basılı buğday çuvallarını dört gözle beklediğimizi...

Herşey 1970'lerden sonra düzeldi. 1975'lerde Meksika Buğdayı diye bir tohum geldi. Gübre kullanımı başladı. Kendi kendini doyuran ülkeler arasına girdik. Hattâ şimdi dünyanın en kıt mallarından olan, petrol kadar önem kazanan buğdayı satma imkânından bahis ediyoruz...

Ama bugünkü şartlar aynen sürüp gitmez :

— Ya dejenere olan tohumlar ve yanlış fiyat politikası ile Türkiye tekrar buğday ithali için çırpınmaya başlar.

— Ya da aklımızı başımıza alırız. Buğday üretimini artırırız. Artan nüfusu doyururuz. Kalanı da satar, ihtiyacımız olan malları alırız.

Bütün bunlar oturarak olmaz. İşte «Devlet Baba» «Babalığını» burada göstermeli...

Devlet Baba çıkan buğdayı ile ben ihrac edeceğim dese de ihrac edemez. Buna gerek de yoktur. Bunu kişiler yapabilir.

Ama Devlet Baba ülkede buğday üretimini artıracak yeni tohum tipini getirebilir. Bu tohumun ekimini organize edebilir. Buğday ekimini teşvik edecek bir fiyat politikası uygulatabilir. Bunları da kişiler yapamaz...

Aynı tarlayı, aynı miktar gübre ve aynı masrafla ekip buğday üretimini 2 katına çıkarmak mümkün.

Bütün mesele tohumlukta...

Misal : Bugün İtalyanlar dönümde 900 kg. veren «Mara» ve «Conte Mazotte» tipi tohumlar geliştirmiş. Dünyada bunların başka çeşitleri de var.

Bu tohumlar getirilse, örneğin bugün Çukurova bölgesinde dönümde ortalama 250 kg. olan buğday verimini 500 kg. in üstüne çıkarmak işten bile değil.

Buğday Önem Kazanıyor

Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyelerinden Doç. Dr. Yıldırım Sezen bakın neler söylüyor :

«Türkiye nüfusunun beslenmesinde, sayısal olarak en büyük payı buğdaydan üretilen maddeler almaktadır. Hayvansal ürünlerle çeşitli meyve ve sebzelerin tüketimi, buğday ürünlerine oranla daha az olup mevsimlik değişimler gösterdiğinden, serbest piyasa koşullarında yüksek fiyatlarla pazar bulabildikleri gibi, stokçuluğa da uygun düşmektedirler. Özelliği nedeniyle, yetiştirdiği ürünü mevsiminde elinden çıkartarak, piyasa hareketlerinden yararlanamayan buğday üreticisi, öteki ürünlerin piyasadaki düzensiz ve olağandışı fiyatları karşısında düşeceği karamsarlıktan kurtarılmalıdır.

Zaman zaman çiftçilere yapılan buğday yardımlarında uygulanan yol, üreticileri, «tüketici toplum» durumuna getirmektedir. Düşük taban fiyatları ile buğday ekim alanları azaltıldığı gibi, çiftçilere yapılan sübvansiyonel satışlar da, onları fazla emeği gerektiren bu uğraşından uzaklaştırarak, daha çok tüketiciliğe itmekte ve iyi karşılanmayan bazı spekülâtif hareketlere neden olunmaktadır. Aynı biçimde, bazı kamu kuruluşlarına yapılan satışlar da, bilinçsiz bir ekmek tüketimi doğurmaktadır.»

TÜRKİYE'DE BUĞDAY FİYATLARI

Yıllar	Birinci sınıf ekmeklik buğdayın		Bazı malların oransal fiyat artışları				Toptan eşya Fiyat endeksi
	Taban fiyatı TL.	Taban fiyattaki artış	T.M.O. nce alınan toplam tahıl miktarı Milyon/Ton	35 BG'lık M.F. traktör fiyatı	3 tonluk Römork fiyatı	3 tonluk Römork fiyatı	
1972	1.03	100.00	1.398	100.00	100.00	100.00	100.00
1973	1.23	119.42	536	101.26	109.66	121.57	121.57
1974	2.15	208.74	794	123.19	136.91	153.57	153.57
1975	2.50	242.72	2.472	124.81	179.86	171.06	171.06
1976	2.75	266.99	3.126	170.16	195.09	200.72	200.72
1977	3.00	291.26	3.183	217.48	241.91	286.30	286.30
1978	3.40	330.10	3.184	339.69	441.91	390.00	390.00
1979	4.50	436.89	2.000	712.59	445.49	597.44	597.44

Türkiye buğday üretimini düzene sokarak, kendini zorlamadan 5 milyon ton buğdayı satmak üzere bir kenara ayırabilir. 5 milyon ton buğday 1 milyar dolar eder. Bizim arayıp da bulamadığımız para...

Ama 5 milyon ton satılacak buğdayı o!mak başka, bunu paraya çevirmek başka...

— Türkiye'de buğdayı Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) ihraç edebilir. Bu yıl TMO'nin elinde sadece 2 milyon ton buğday vardır. Bu da kötü kalitedir. Ofis bunu belediye ihtiyaçları için saklar. Satamaz.

— Buğday fiyatları o kadar düşük tutulmaktadır ki, buğday ya üretilmemekte, ya israf edilmekte, ya da çok dağınık biçimde depolanmaktadır.

— Türkiye bir yılda 1 milyon tonun üzerinde buğdayı sevkedecek liman ve yükleme donanımına sahip değildir.

O halde vakit geçirmeden işi baştan almak gerekecek :

— Devlet Baba yeni kuvvetli tohum cinsleri getirecek.

— Buğdayı teşvik edecek bir fiyat uygulayacak. Böylece üretici buğdayı üretecek. Sonra da değerli olduğu için çürümesini, israfını önleyecek.

— Dış satım işleri iyi organize edilecek. TMO dışında da ihracat imkânı tanınacak.

Ve de böylece Türkiye kısa sürede buğday satıp dolar kazanma olanağına kavuşacak.

Tarımda Ekonomik Üretim Nedir?

Çukurova'da, sulu tarım yörelerinde ekonomik büyüklükteki bir işletme birimi için (4 bin dönüm) rakkamı verilmektedir.

Burada çok önemli bir açıklamaya gerek vardır. Mülkiyet sorunu farklıdır. 4 bin dönümlük işletme birimi farklıdır. Küçük mülkiyet birimleri, gönüllü olarak, gönüllü kooperatifleşme şeklinde biraraya gelir, 4 bin dönümlük işletme böylece de meydana çıkabilir.

Nedir bu (4 bin dönümlük işletme birimi)?

Bir tarım işletmesi için gerekli asgari araç-gereç donanımı vardır. 2 bin dönümlük bir tarım işletmesi de olsa bu asgari donanımın tam olarak satın alınması gerekir. Ama bu donanım çok az kullanılır. Ürün maliyetine yükü ağır olur. İşletme 5 bin dönüm olursa bu sefer tersi olur. 4 bin dönümlük bölümü işletmek için alınanlara ek olarak aynı donanımların satın alınması gerekir. Böylece ek 4 bin dönüm işleyecek donanımın maliyeti bin dönümden çıkan ürüne yüklenince, işletme zarar eder.

Bir «Çukurovalı önder çiftçi» nin verdiği rakamlara göre, 4 bin dönüm sulu tarım alanının bugünkü piyasa değeri 80 milyon lira dolayındadır.

Bu 4 bin dönümlük ekonomik üretim birimi için asgari şu ekipmanlara ihtiyaç vardır :

- 1 adet zincirli traktör - Cat veya IH (1.5 milyon lira)
- 1 adet 50 beygirlik Ford traktör (900 bin lira)
- 1 adet 65 beygirlik Ford traktör (1 milyon lira)
- 2 adet 35 beygirlik MF traktör (1,5 milyon lira)
- 1 adet 25 beygirlik Ford traktör (500 bin lira)
- Muhtelif ekipman (500 - 700 bin lira)

Görülüyor ki, yaklaşık 5.5 / 6 milyon liralık da ekipmana ihtiyaç vardır.

4 bin dönümlük tarım işletmesinde bu ekipmanlar 180 - 200 gün çalışır. Bu ekonomik bir çalışma süresidir.

Münavebe ile pamuk ve buğday yetiştiren bu tip 4 bin dönümlük bir tarım işletmesi 24 kişiye full-time, 250 - 300 kişiye part-time istihdam imkânı sağlayabilir.

Bu büyüklükte bir tarım işletmesinin yıllık işletme sermayesi ihtiyacı 5/7 milyon liradır.

Bu büyüklükteki bir işletme Çukurova'da bir yılda yaklaşık 12 milyon liralık ürün verir.

Daha Fazla Üretim İçin : Tohum

Türk çiftçisinin daha fazla üretim için yurt dışından «kaçak tohum» getirttiğini biliyor mu idiniz?

Evet... Devlet Baba'nın çok yaygın «tarım örgütü» var, «Devlet Üretme Çiftlikleri» var. Ama bu çiftliklerde özellikle «Ankara» için (hindi, süt, peynir, yumurta) üretilir...

Devlet Üretme Çiftliklerimizde tohum da üretilir ama, çiftçi bu tohumları kullanmak istemez. Çünkü bizim DÜÇ'leri özel keşifler peşinde koşar... «Atatürk 80», «Türkiye 100» gibi özel buğday tipleri geliştirmeye çalışır. Ne çare ki imkânların kısıtlılığında bu özel keşif tohumların verimleri hep dünya verimlerinin altında kalır. Onun için çiftçilere beğendirilemez.

O zaman bizim çiftçi sağdan soldan «o biçim» tohum tedarikine çalışır. Örneğin Çukurova çiftçisi bir zamanlar Suriye'den kaçak «çoker - delpay» gibi acayip isimleri olan pamuk tohumları getirmiş, bunları ekmişti. Çünkü bu tohumlar DÜÇ'nin verdiklerinden daha verimli idi.

Bunlar «izinsiz» getirildiğinden -tarlalardan söküldü... Ama zaman geçti... Bakıldı ki pamukta üretimi artırmanın yolu bu tohumları kullanmak... Olan arada kaybedilen yıllara oldu...

1965'lerde «Meksika Tohumu» getirildi. Çok başarılı bir şekilde çiftçiye dağıtıldı. Üretim arttı. Ama gelen tohumla «dejenere» oldu. Yenileri çıktı.

Türkiye'ye tohum getirmek «kürk getirmekten» daha zor. Haklı olarak «Devlet Baba» (iyi mi kötü mü) diye denemek ister. Bu zaman alır...

Birçok çiftçi şimdi değişik yollardan tohum getirip, yeni ürünler elde etmeye veya ürün miktarını artırmaya çalışıyor.

Boş Duran Tarlaya Yeni Bir Ürün

Çukurova Bölgesinde Haziran ayının ilk haftasında buğday tamamen toplanmış olur.

Tarlalar tekrar buğday ekimi için 15 Kasım kadar boş kalır. Bazı hallerde boş kalma süresi ertesi yılın 20 Martına kadar uzar. Çünkü «münavebe» ürünü olarak pamuk, karpuz, kavun ekilir.

Bu verimli toprakların 1 yıl boş bırakılması sahipleri için olduğu kadar ekonomi için de «kayıp»tır.

Dünyada bu tip topraklar için «yeni ürün ve tohum tipleri geliştirilmiştir.

Örneğin ABD'de 75-85 günde ürün veren mısır türleri geliştirilmiştir.

Haziran ayının ilk haftasında buğdaydan sonra aynı topraklara bu özel mısır türleri ekilirse en geç Ekim ayı ortasında ortalama dönümden 400 kg. tane mısır elde etme imkânı vardır.

Bunun anlamı Çukurova'da asgari 1 milyon dönümde, her yıl buğdaydan sonra ikinci ürün olarak 40 bin ton mısır elde etmektir.

Türkiye'de bugün mısırın kilosu 10 liradır. Bu yılda 4 milyar liralık bir ek üretim potansiyelidir.

Unutulmamalıdır ki, Güneyde Çukurova dışında Diyarbakır, Malatya;; Batıda İzmir toprakları bu tip uygulamaya imkân vermektedir.

Tohum Nasıl Gelir?

Önceki sayfalarda Çukurova yöresinde buğday üretimini iki katına çıkarabilecek, ikinci ürün olarak mısır üretimine imkân verecek öneriler açıklanmış idi.

Peki bunlar nasıl uygulanacak?

Çukurova çiftçileri çözümü şöyle açıklıyor :

— Ekim 1980'e kadar, en aşağı 100 bin dönüm tarlayı ekebilecek 1.400 ton tohumluk buğday ithal edilip çiftçiye dağıtılıp ekimi sağlanmalıdır.

(Tohumluk buğdayın tonu 250 dolardır. 1.400 ton tohumluk için Türkiye 350 bin dolar öder. Ama bir yıl sonra elde edilecek 50 bin ton

buğdayın yarısı tohumluğa ayrılrsa diğer yarısı 25 bin ton buğday tonu en aşağı 200 dolardan 500 bin dolar eder.)

— En geç Mayıs 1980'e kadar «ikinci ürün» olabilecek kısa sürede yetişen mısır tohumlarından ithal edilip Çukurova'da dağıtımı sağlanmalıdır. Bir yıl sonra bu mısır ürünü tohum olarak değerlendirilerek daha geniş bir alanda uygulamaya geçilebilir.

Bunlar hayal değildir. Bunlar sadece belli toprak sahiplerinin sorunu değildir. Bunlar uygulanamaz şeyler değildir.

Böyle düşünülse idi, Türkiye Meksika tipi tohum kullanarak gerçekleştirdiği ürün patlamasını da beceremezdi. Bugün ekmek için buğday ithaline devam ederdi...

Yeter ki, sorunlara birileri sahip çıksın.

Patronların «50 Klasik Özürü»

Patron eğer «gününde değil ise», «dünyanın en parlak teklifini de götürseniz», «dünyada patronlar için keşfedilmiş» «50 Klasik Özür»-ünden biri ile» sizi «ikna» eder.

Nedir bu «50 Klasik Uluslararası Özür» ?

1. Bunu daha önce de denemiştik zaten...
2. Bu işyeri her yere benzemez...
3. Ohoo... Çok pahalı bir şey...
4. Şimdilik bir kenara koy... Rahat zamanımızda muhakkak ele alırız...
5. Şimdi buna zamanımız mı var yani?...
6. Bizim iş çok küçük, böyle şeyler için...
7. Bu çok büyük bir değişiklik gerektirir...
8. Meslek kuruluşları buna kıyamet koparır..
9. Çalışanlar bunu hiç bir zaman kabul etmez...
10. Bunu daha önce hiç yapmadık...
11. Bu bizim şirket politikasına tamamen aykırı bir şey...

12. Bu bizim masrafları çok artırır...
13. Bunu yapma yetkimiz yok...
14. Biz ancak, başka hiçbir çare kalmazsa bunu yapabiliriz...
15. Sen fildişi kulede oturup, teklif getiriyor-sun...
16. Ayaklarını yere bas da konuş...
17. Bu bizim derdimiz mi şimdi yâni?...
18. Herşey doğru dürüst giderken, nereden çıktı bu?...
19. Bu fikri hiç mi hiç tutmadım...
20. Haklısın. Çok haklısın amma...
21. Ha bak, buna daha hazır değiliz...
22. Kırk yıllık Yâni, olur mu Kâni...
23. Bütçede bu yok...
24. Fikir harika. Ama uygulanamaz...
25. Tut bir kenarda, sonra düşünürüz...
26. Bize gülerler...
27. Biraz daha düşünelim...
28. Ben zaten zar zor karar verdim. Şimdi yeni şeyler çıkarıp aklımı karıştırma...
29. Gene mi?...
30. Bu bize uzun vadede çok kaybettirir...
31. Bunu da nereden çıkardın?...
32. Bunsuz da iş yürümüyor mu?...
33. Ha... Bakın sizlerden hep böyle değişik fikirler beklerim. Başka düşündüklerin de varsa çekinme söyle...
34. Bu daha önce hiç denenmedi ki...

35. Hah... Hemen bir komite kuralım...
36. Sekreterler bundan hoşlanmıyacak...
37. Bunu başkaları dememiş mi?...
38. Şimdi böyle şeyler için çok meşgulüz.
39. Bu çok iyi birşey ama. Bu iş yerinde yürümez...
40. Sen şimdi bana işimi mi öğretmeye kalkıyorsun yâni?...
41. Bu başka yerde yürür ama, burada yürümez...
42. Hiç mi hiç ikna olamadım...
43. Bir süre düşünelim bakalım...
44. Bunun ne kargaşalıklara sebep olabileceğini düşündün mü?...
45. Bu herşeyi yeni baştan değiştirmemizi gerektirecek...
46. Bu olmaz...
47. Değiştirmek çok dertlere yol açar...
48. Bu kadar eziyete değer mi?...
49. Bunu bir arkadaş denedi, bir işe yaramadı.
50. Biz senelerdir bu işi böyle yürütürüz.

Yukarıdakiler «Uluslararası 50 özür»... international Management Dergisinde yayınlandı.

Türkiye'de bu 50 klasik özür'e ek olarak «millî özür» türlerimiz de var... İşte başlıcaları :

1. Kardeşim, bu ülkede 17 sayılı karar varken hiçbir şey olmaz...
2. Bankalar kredileri kesmiş, sen nelerden söz ediyorsun...